

даъвогар олдида жами 284 918 278 сўм миқдордаги кредит қарздорлик юзага келган.

Натижада, даъвогар манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Жиззах вилоят ҳудудий бошқармаси (кейинги ўринларда матнда “Палата” деб юритилади) судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар ва қўшимча жавобгардан даъвогар фойдасига 183 333 333 сўм муддати келмаган кредит қарзи, 66 666 666 сўм кредит асосий қарзи, 34 918 279 сўм кредит фоиз қарзи жами 284 918 278 сўм қарздорликни ва олдиндан тўланган 21.600 сўм суд почта харажатларини солидар тартибда ундиришни ҳамда Палата ишни ўзининг вакили иштирокисиз даъвогар вакили иштирокида кўришни сўраган.

Суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган жавобгар ва қўшимча жавобгар бугунги суд мажлисига келмади ёки вакиллари иштирокини таъминламади.

Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 127-129, 170-моддаларига асосан ишни уларнинг иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво аризасини қисман қўллаб-қувватлаб, жавобгар билан 2020 йил 25 ноябрда 27602-сонли кредит шартномаси тузилганлигини, ушбу шартномага асосан жавобгарга 250 000 000 сўм кредит маблағи ажратилганлигини, кредитнинг жами 284 918 278 сўм асосий ва фоиз қарздорликлари жавобгар томонидан тўланмасдан, шартнома шартлари қўпол равишда бузилганлигини, лекин суд мажлиси кунига қадар жавобгар томонидан кредит қарздорлик қисман тўланганлигини маълум қилиб, ушбу ҳолатларни тасдиқловчи банк томонидан ушбу кун ҳолатига берилган маълумотномани судга тақдим қилиб, жавобгарнинг бугунги кундаги жами қолган кредит қарздорлиги 244 502 089 сўмни ташкил қилишини маълум қилиб даъво аризани қисман ушбу суммага қаноатлантиришни сўради.

Суд ишдаги мавжуд ҳужжатлар билан танишиб, ишда иштирок этган даъвогар вакилининг кўрсатмаларини тинглаб, ишга тақдим этилган ҳужжатлар-далилларга тегишли тартибда ҳуқуқий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра, даъво талабини қисман қаноатлантиришни лозим деб топди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасида мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганда эса иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак деб кўрсатилган. Шунингдек, ушбу Кодекснинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Бундан ташқари, Фуқаролик кодексининг 744-моддасига кўра, кредит шартномаси бўйича тараф - банк ёки бошқа кредит ташкилоти (кредитор) иккинчи тарафга (қарз олувчига) шартномада назарда тутилган миқдорда ва шартлар асосида пул маблағлари (кредит) бериш, қарз олувчи эса олинган пул суммасини қайтариш ва унинг учун фоизларини тўлаш мажбуриятини олади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми ва Олий ҳўжалик суди енумининг 2006 йил 22 декабрдаги “Кредит шартномаларидан келиб қадиган мажбуриятлар бажарилишини таъминлаш тўғрисидаги фуқаролик

қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги 13/150-сонли қарори (кейинги ўринларда матнда Пленум қарори деб юритилади)нинг 3-бандида банк ёки бошқа кредит ташкилоти ва қарз олувчи ўртасида кредит шартномасидан келиб чиқадиган ҳуқуқий муносабат кредит ташкилотининг кейинчалик, келишилган муддатларда, кредит бериш (кредит линиясини очиш) мажбуриятини ва қарз олувчининг олинган кредитни қайтариш ва у бўйича фоизларни тўлаш мажбуриятини ўз ичига олади. Пленум қарорининг 5-бандида қарз олувчилар (қарздорлар)нинг кредитларни қайтармаганлик учун кредит ташкилотлари олдидаги жавобгарлиги доирасини аниқлашда судлар қарз таркибига кредитнинг ёки унинг бир қисмининг суммаси, кредитдан фойдаланганлик учун фоизлар, кредит шартномасида белгиланган ҳажмда бошқа тўловлар (комиссиялар) киришидан келиб чиқишлари зарурлиги тўғрисида тушунтириш берилган.

Тарафлар ўртасида тузилган кредит шартномасида кредит бўйича асосий қарз ва фоизлар шартномада белгиланган муддатларда тўланмаганда банк кредитлашни тўхтатиш ва фоизларни ҳамда кредит бўйича асосий қарзни муддатидан олдин, шунингдек ундирувни кредит таъминотига қаратиш орқали ундириш ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 292-моддасига кўра, кафиллик шартномаси бўйича кафил бошқа шахс ўз мажбуриятини тўла ёки қисман бажариши учун унинг кредитори олдида жавоб беришни ўз зиммасига олади. Ушбу кодекснинг 293-моддаси биринчи қисмига кўра, қарздор кафиллик билан таъминланган мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда кафил ва қарздор кредитор олдида солидар жавоб берадилар, башарти қонунда ёки кафиллик шартномасида кафилнинг субсидиар жавобгар бўлиши назарда тутилган бўлмаса.

Тарафлар ўртасида тузилган кафиллик шартномасида кафилнинг субсидиар жавобгар бўлиши назарда тутилмаган, шу боис жавобгар ва қўшимча жавобгар даъвогар олдида солидар тартибда жавоб берадилар.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг “Қарз олувчи томонидан қарз шартномасини бузиш оқибатлари” деб номланган 736-моддаси иккинчи қисмига кўра, Агар қарз шартномасида қарзни қисмлаб (бўлиб-бўлиб) қайтариш назарда тутилган бўлса, қарз олувчи қарзнинг навбатдаги қисмини қайтариш учун белгиланган муддатни бузган тақдирда, қарз берувчи қарзнинг қолган барча суммасини тегишли фоизлар билан бирга муддатидан олдин қайтаришни талаб қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикаси “Ипотека тўғрисида” ги қонунининг 7-моддасига кўра Ипотека ипотека билан таъминладиган мажбурият бўйича қарзнинг асосий суммаси ипотекага олувчига тўлиқ ҳажмда ёки ипотека тўғрисидаги шартномада назарда тутилган қисми тўланишини таъминлайди.

Кредит шартномаси ёки қарз шартномаси бўйича мажбуриятнинг ижросини фоизлар тўлаш шarti билан таъминлаш учун белгиланган ипотека кредиторга (қарз берувчига) кредитдан (қарз маблағларидан) фойдаланганлиги учун унга тегиши керак бўлган фоизлар ҳам тўланишини таъминлайди.” деб кўрсатилган.

кредит асосий қарзи, 9 398 545 сўм кредит фоиз қарзи жами 244 502 089 сўм қарздорлик ва олдиндан тўланган 21 600 сўм суд почта харажатлари солидар тартибда ундирилсин.

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

“[REDACTED]” фермер хўжалигидан Республика бюджети ҳамда Суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 5 698 365,56 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач шу ҳақда ижро варақалари берилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилинган пайтдан бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ой муддат ичида шу суд орқали Жиззах вилоят судига апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Раислик этувчи, судья

Ш.Х.Бегматов

